

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

PROF. NİHAT ERİM

**DEVLETLERARASI HUKUKU
ve
SİYASÎ TARİH METİNLERİ**

**Cilt: I
Osmanlı İmparatorluğu Andlaşmaları**

ANKARA
1953

BULGARİSTAN'LA BARIŞ ANDLAŞMAŞI¹

(16-29 eylül 1913 — 1329)

Devlet-i Aliye ile Bulgaristan hükûmeti beyninde akdolunan sulh muahedenamesi mündericatı Meclis-i Vükelâ kararıyle tensib edilmiştir

Bu irade-i seniyenin icrasına Heyet-i Vükelâ memurdur

8 zilkade 1331 26 eylül 1329

Mehmed Reşad

Sadrâzam ve Hariciye Nâzırı Mehmet Sait	Şeyhülislâm Esat	Harbiye Nâzırı Ahmet İzzet
Dahiliye Nâzırı Talât	Bahriye Nâzırı Mahmut	Şura-yı Devlet Reisi Halil
Adliye Nâzırı İbrahim	Maliye Nâzırı Rifat	Nafia Nâzırı Osman Nizami
Ticaret ve Ziraat Nâzırı Süleyman Elbistanî	Maarif Nâzırı Şükrü	Efkaf-ı Hümayun N. Hayri
Posta, Telgraf, Telefon Nâzırı Oskan		

MUAHEDENAME

Zat-ı şevketsemat hazret-i padişahi ile haşmetlü Bulgaristan kralı hazretleri Londra Muahedesinin akdindenberi zuhur eden vekayiün tevlit eylediği hal ve mevkiî suret-i muslihanede ve devamlı bir esas üzerine tanzim etmek ve kendi milletlerinin husul-i seadet-i hali için lüzumu derkâr olan revabıt-ı dostî ve münasebat-ı hasene-i hemcivariyi iade eylemek arzusuyle müte-hassis olduklarından muahede-i hazırayı akde karar vermişler ve bunun için,

Zat-ı şevketsemat hazret-i padişahi : Dahiliye Nâzırı Talât Beyefendi hazretleriyle Bahriye Nâzırı Mahmut Paşa hazretlerini, ve Şura-yı Devlet Reisi Halil Beyefendi hazretlerini ; ve Haşmetlü Bulgaristan kralı hazretleri : Nuzzar-ı sabıkadan Jeneral

Savof ve nuzzar-ı sabıkadan Mösyö Naçeviç ile murahhas orta elçi unvanını haiz Mösyö Toşef'i murahhas tayin eylemişlerdir

Murahasan-ı müşarünileyhim yolunda ve muntazam görünen salâhiyetnamelerini badetteati mevad-dı âtiyeyi kararlaştırmışlardır

Madde 1 : İki memleket arasındaki hudut Bahrisiyah üzerinde bulunan "Aya Yovanna" manastırının cenubunda kâin "Rezavaya" suyu mansabından bed ederek işbu suyun mecrasını "Pirogu" ve "Delidere" sularının "Komila" (Kamila) nın garbındaki nokta-i iltisakına kadar takip eder. "Rezavaya" suyu mansap ile salifüzzikir nokta-i iltisak arasında mansaptan itibaren evvelâ cenub-i garbi istikametini takip eder ve "Plaça"yı Devlet-i Aliye'ye bırakarak bir dirsek teşkil edip şimal-i garbiye ve badehu cenub-i garbiye doğru gider; "Madzura" ve "Pirgoplo" karyeleri memâlik-i Osmaniyede kalır. "Rezavaya Suyu" "Pirgoplo"dan itibaren beş buçuk kilometre bir tul üzerinde cenup istikametini takip ettikten sonra garp ile şimale doğru bir dirsek teşkil eder ve badehu şimale doğru hafifçe bir inhina peyda ederek garp istikamet-i umumiyesinde imtidat eyler. Bu kısımda "Likodi", "Kladara" karyeleri Bulgar toprağı üzerinde kalır ve "Çıknigori" "Mavrodyo" "Lafva" karyeleri Devlet-i Aliye'ye rücu eder; badehu hudut daima "Rezavaya" suyunu takip ederek "Torfu Çiftlik"ini Bulgaristan'da bırakır ve cenub-ı şarkiye doğru teveccüh eder ve "Radoslafçı" karyesini Osmanlı arazisinde bırakarak bu karyenin cenubunda takriben sekiz yüz metre garbe doğru inhina eder ve "Komila" (Kamila) karyesini Osmanlı arazisinde bırakarak bu karyenin garbında ve takriben dört yüz metre bud-ı mesafesinde "Pirogu" ve "Delidere" sularının nokta-i iltisakına vasil olur.

Hat-tı hudut "Pirogu" ve "Delidere" sularının nokta-i iltisakından itibaren "Delidere" mecrasını takip eder ve mezkûr su ile beraber şimal-i garbi istikamet-i umumiyesine imtidat ederek "Paspala" "Kandilcik" ve "Deli" karyelerini Devlet-i Aliye'de bırakır ve "Soğuksu"nun şarkında nihayet bulur; bu son karye Devlet-i Aliye'de kalır ve "Şeveligü" karyesi ise Bulgaristan'a rücu eder. Hat-tı hudut "Soğuksu" ile "Şeveligü" arasından geçtikten sonra 687, 619, 563 rakımları üzerinden

geçen tepeyi takip ederek şimal-i garbi istikametinde devam eder ve 563 rakımının ötesinde "Çaylayık" (Çayırılık) karyesini Osmanlı arazisinde bırakır ve şu son karyeyi üç kilometre şark ve şimalinden dolaşarak "Golema" suyuna vasil olur. Hudut "Golema" suyunu takriben iki kilometre tulünde takip ederek işbu suyun "Karabanlar"ın cenubundan gelen yine kendisinin diğer bir kolu ile iltisak ettiği noktaya vasil olur.

İşbu nokta-i iltisaktan itibaren hat-tı hudut "Türk-Alatlı" dan gelen ırmağın şimalindeki tepe üzerine geçerek eski Osmanlı-Bulgar hududuna müntehi olur.

Yeni hat-tı hudut ile eski hududun nokta-i iltisakı "Türk-Alatlı"nın dört kilometre şarkına ve eski Osmanlı-Bulgar hududunun "Aykırıyol" istikametinde şimale doğru bir dirsek teşkil ettiği noktada kâindir.

Bu noktadan itibaren hat-tı hudut Tunca'nın garbinde ve "Derviştepe" karyesinin şimalinde kâin "Balabanbaşı"ya kadar tam eski Osmanlı-Bulgar hududunu takip eder.

Yeni hat-tı hudut "Balabanbaşı" civarında eski huduttan ayrılarak hat-tı müstakim üzere "Değirmendere"ye doğru iner. Yeni hududun eski huduttan ayrıldığı nokta "Derviştepe" karyesi kilisesinin iki kilometre bud-i mesafesinde kâindir. Hudut "Derviştepe" karyesini Osmanlı toprağında bıraktıktan sonra "Değirmendere" mecrasını "Bulgar-Lefke" (Lefke-i zimmi) karyesine kadar takip eder ve bu karyeyi Bulgar toprağında bırakır. "Bulgar-Lefke" (Lefke-i zimmi)'nin şark ve cenup kenarlarından itibaren hat-tı hudut "Değirmendere"si mecrasını terk edip garbe doğru teveccüh eder ve "Müslim-Lefke" ve "Dimitri-Köy"i karyelerini Osmanlı toprağında bırakır ve "Büyükdere" (Değirmendere)nin kısmı süflası ve "Demirhandere" (Osmanlı haritasında Şundi Deresi) (241 rakım) arasındaki hat-tı taksim-i miyahı takip ederek Meriç'in Cısr-i Mustafapaşa'nın şarkında şimale doğru teşkil ettiği dirseğin en şimali noktasına vasil olur. Dirseğin bu kısmı Cısr-i Mustafapaşa köprüsünün şarkındaki methalinin üç buçuk kilometre bud-i mesafesindedir.

Hudut Meriç dirseğinin kısm-ı garbisini değirmene kadar takip edip oradan da şimendifer köprüsünün şimalindeki "Çermenderesi"ne hat-tı müstakim üzere vasil olur (Çermenderesi

Çermen karyesinin üç kilometre şarkından Meriç Nehrine dökülen çaydır) ve badehu Çermen karyesini şimalden dolaşarak "Tazı Tepesi"ne gider. Hudut "Çermen"i Devlet-i Aliye'de bırakır ve "Çermenderesi" mecrasını takip ederek Çermen'in şimal-i garbisinde şimendifer hattını kateder ve daima aynı çayı takip ederek (613) rakımlı "Tazı Tepesi"ne çıkar (Çermenderesi'nin "Çermen"in şimal-i garbisinde şimendifer hattını katettiği nokta Çermen karyesi merkezine beş kilometrelik ve Cisir-i Mustafa-paşa köprüsünün mahrec-i garbisine 3,200 metrelik bir mesafede kâindir).

Hudut "Tazı Tepesi"nin en mürtefi noktasını Osmanlı toprağında bırakır ve bu noktadan itibaren Osmanlı toprağında kalan "Yaylacık" ve "Gölcük" karyelerinden bilmurur Arda ile Mariç arasındaki hat-tı taksim-i miyahı takip eyler.

"Gölcük"ten itibaren hudut (449) rakımından geçer ve badehu (367) rakımına iner ve işbu rakımdan itibaren takribî olarak hat-tı müstakim üzere cenup istikametinde Arda Nehrine doğru teveccüh eder. Bu hat-tı müstakim Osmanlı toprağında kalan "Bektaşlı"nın bir kilometre garbından geçer.

Hat-tı hudut (367) rakımından Arda Nehrine vasıl olduktan sonra Arda'nın sahil-i yeminini şarka doğru takip eder ve "Çingirli" karyesinin bir kilometre cenubunda bulunan değirmene vasıl olur. Bu değirmenden itibaren "Gaydahordere" (Taydohor) nin şarkındaki hat-tı taksim-i miyahı takip eder ve "Gaydahordere" karyesinin bir kilometre şarkından geçer ve "Dranişbe" (Draşna) karyesini Bulgaristan'da bırakarak ve bu karyenin takriben bir kilometre şarkından geçerek mezkûr karyenin bir kilometre cenubunda "Ateren deresi"ne iner; oradan da cenub-ı garbi istikametini bittakip "Akalan" ve "Kaylıklı köyü" karyeleri arasından cereyan eden ırmağın menbana en kestirme tarikle gider ve ırmağın talveğini takip ederek "Kızıldeli Deresi"ne iner. Bu ırmaktan itibaren "Gökçepınar"ı Bulgaristan'da bırakarak "Kızıldeli Deresi" mecrasını alır ve oradan da "Mandiriçe"nin dört kilometre cenubunda ve "Soğanlık balâ"nın üç kilometre şarkında bulunan bir noktada cenuba doğru ırmağın talveğini takip ederek aynı ırmağın menbana gider ve badehu en kestirme tarikle "Kayacak" "Mandıra" suyu men-

bana iner ve menbandan itibaren “Kayacık” “Mandıra” suyunun talveğini takip ederek “Mandriçe”nin garbında “Meriç”e vasıl olur. Bu kısımdaki “Kırantu” karyesi Bulgar toprağında kalır ve “Başkilise” “Ahıryanpınar” ve “Mandıra” karyeleri Devlet-i Âliye’ye rücu eder.

Bu noktadan itibaren hudut Meriç’in talveğini nehrin “Kaldirkoz” karyesinin üç buçuk kilometre cenubunda ve iki kola ayrıldığı noktaya kadar takip ederek oradan da “Ferecik”in civarından geçen sağ kolun talveğini bittakip Adalardenizi’ne müntehi olur. Bu kısımda “Aksu” bataklığı ile “Keneligöl” ve “Kazıklıgöl” gölleri Devlet-i Aliye’de kalarak “Tuzlagölü” ile “Dranagölü” Bulgaristan’a rücu eder.

Madde 2: Tarafeynin şu sırada diğer tarafa rücu edecek olan araziye işgal etmekte bulunan asakir-i muahedei hazıraya salıfüzükir murahasalarca vaz-ı imza edildikten on gün sonra arazi-i mezkûreyi tahliyeye ve andan sonraki on beş gün müddet zarfında dahi usul ve kavaid-i cariyeye tevfiikan diğer taraf memurinine teslim müsaereat eyleyeceklerdir.

Şurası da muhakkaktır ki her iki hükümet muahede-i hazıra tarihinden itibaren üç hafta müddet zarfında ordularını terhis edeceklerdir.

Madde 3: Muahede-i hazıranın imzasını müteakip tarafeyn-i akideyn beyninde münasebat-ı diplomasiye ile posta, telgraf ve şimendifer münakalâtı derhal tekrar başlayacaktır.

Muahede-i hazıranın (2) numaralı melfufunu teşkil eden müftilere müteallik itilâfname bütün Bulgar memâlikinde tatbik olunacaktır.

Madde 4: Memleketeyn beyninde münasebat-ı iktisadiyenin teshili maksadı ile tarafeyn-i akideyn 6-19 Şubat 1911 tarihinde ticaret ve seyr-i sefaine müteallik olarak akdolunan mukavele-nameyi muahede-i hazıranın imzası akibinde ve bu günden itibaren bir sene müddetle tekrar mevki-i icraya vazetmeği düvel-i saireye karşı mevcut olan taahhüdât-ı vakıalariyle kabil-i telif olmak üzere gümrüklerce bilcümle teshilatı kendi mahsulat-ı sinaiye, ziraiye veya sairelerine bahşetmeği taahhüt ederler.

18 teşrinisani-2 kânunuevvel 1909 tarihli konsolosluk beyanamesi dahi aynı müddet zarfında tekrar mevki-i icraya vazolunacaktır.

Mamafih tarafeyn-i akideynden her biri kendi memleketleripin düvel-i saire konsolos memurları kabul olunan bilcümle mevakiinde ceneral konsolosluklar (Başşehbenderlikler), konsolosluklar (Şehbenderlikler) ve viskonsolosluklar (şehbender vekâletleri) ihdas eyleyebilecektir.

Bundan maada tarafeyn-i akideyn bir ticaret muahedesi ile bir konsolosluk mukavelesi akdini tezekkür etmek üzere müddet-i kalile-i mümkün zarfında muhtelit komisyonlar tayinine iptidar eylemeği taahhüt ederler.

Madde 5 : Üsera-yı harbiye ile rehineler muahede-i hazıranın imzasından itibaren bir ay müddet zarfında veya mümkün ise daha evvel mübadele kılınacaktır.

İşbu mübadele tarafeynce suret-i mahsusada tayin edilen komiserler marifetiyle icra olunacaktır.

Salifüzzikir üsera-yı harbiye ile rehinelerin iaşesi masarifi yedinde buldukları hükûmete ait olacaktır.

Mamafih işbu hükûmet canibinden tesviye olunan zabitan maaşatı zabitan-ı mezkûrenin mensup buldukları hükûmet tarafından tediye edilecektir.

Madde 6 : Muhasamata iştirak etmiş olan ve muahede-i hazıradan evvelki vakayi-i siyasiyede methaldar bulunan bilcümle eşhas hakkında tarafeyn-i akideynce tam manasile bir af-fi umumî bahş olunmuştur.

Terk olunan arazi ahali-i havali-i mezkûrede serzede-i zuhur olan vakayi-i siyasiyeden dolayı aynı af-fi umumîye mazhar olacaklardır.

Bulgaristan'a rücu eden arazinin tekrar işgali sırasında kanunen teşekkül edecek hey'et-i hükûmet tarafından tayin olunacak ve usulü veçhile ahaliye ilân edilecek olan iki haftalık müddetin inkizasında işbu af-fi umumîden istifade hakkı sakıt olacaktır.

Madde 7 : Canib-i Hükûmet-i Seniyeden Bulgaristan'a terk edilen arazinin ahali-i asliyesinden olup orada ihtiyar-ı ikamet etmiş bulunan eşhas Bulgar tebaası olacaklardır.

Ahali-i merkumeden bu suretle Bulgar tabiiyetine geçmiş olanlar Bulgar memurin-i mahalliyesine sadece bir beyanname itası ve Osmanlı şehbenderhanelerinde bir muamele-i kaydiye

icrası suretiyle dört sene zarfında buldukları yerlerde tabiiyet-i Osmaniyeyi ihtiyar eylemek salâhiyetini haiz olacaklardır.

İşbu beyanname memalik-i ecnebiyede Bulgar konsoloshaneleri kançilaryalarına tevdi edilecek ve Osmanlı şebenderhaneleri tarafından kayıt ve tescil olunacaktır.

İhtiyar-ı tabiiyet keyfiyeti şahsî olup hükûmet-i Osmaniyeye mecburî değildir. Elyevm sağır bulunanlar sin-ni rüşde vusullerinden itibaren dört sene zarfında hak-kı hiyarlarını istimal edeceklerdir. Terkolunan arazide sakin islâmlardan bu müddet zarfında hizmet-i askeriye ifasına ve bir gûna bedel-i askerî tediyesine tabi tutulmayacaklardır.

Bu müslümanlar hak-kı hiyarlarını istimal eyledikten sonra terk edilmiş olan arazide bâlâda musarrah dört sene müddetin inkizasına kadar müfarakat edecekler ve emval-i menkulelerini ihracat resminden muaf olarak imrar salâhiyetini haiz olacaklardır. Mamafih ahali-i merkume şehir ve kasabat ile karyelerde bulunan her gûna emval-i gayrı menkulelerini muhafaza edebilirler ve bunları eşhas-ı sâlise marifetiyle idare ettirebilirler.

Madde 8 : Bulgaristan'ın bilcümle memâlikinde Bulgar tebaasından bulunan müslümanlar an asıl Bulgar olan tebeanın haiz oldukları aynı hukuk-ı milkiye ve siyasiyeyi haiz ve serbesti-i vicdana, hürriyet-i diniyeye ve ayin-i dininin alenen icrası hususunda serbestiye malik olacaklardır. Müslümanların âdatına riayet olunacaktır.

Zat-ı hazret-i padişahinin nam-ı nami-i hilâfetpenahîlerinin hutbelerde zikrine devam olunacaktır.

Elyevm teessüs etmiş olan veya âtiyen teessüs edecek bulunan cemaat-ı islâmiye ile anların silsile-i meratip itibarile teşkilâtı ve emvali tanınacak ve mazhar-ı riayet olacaktır. Cemaat-ı mezkûre bilâ mevani kendi rüesayı diniyelerine tabi bulunacaktır.

Madde 9 : Memalik-i Osmaniyedeki Bulgar cemaatı memâlik-i mezkûredeki cemaat-ı saire-i hristiyaniyenin elyevm haiz oldukları aynı hukuku haiz olacaklardır.

Tebea-i Osmaniyeden olan Bulgarlar emval-i menkule ve gayrı menkulelerini muhafaza edecekler ve hukuk-ı şahsiye ve tasarrufiyelerinin istimal ve intifai hususunda zerrece iz'âç edil-

meyeceklerdir. Vakayi-i ahire esnasında mesken ve mevalarını terk etmiş olanlar nihayet iki sene zarfında avdet edebileceklerdir.

Madde 10 : Arazinin ilhakından mukaddem iktisap olunan hukuka ve bir de memurin-i müteallika-yı Osmaniye tarafından mu'ti evrak ve vesaik-i adliye ile şenedat-ı resmîyeye riayet olunacak ve aksi kazıye kanunen sabit oluncayadegın nakız ve ihlâl edilmeyecektir.

Madde 11 : Terk olunan arazide şehir ve kasabat ve kuradaki emval-i gayr-ı menkuleye tasarruf hakkı Osmanlı kanunu ile bahş ve tayin olunduğu surette ve bir gûna tahdidata tabi olmayarak tanınacaktır.

Arazi-i mezkûredeki emval-i gayr-ı menkule veya emval-i menkule eshabı velev suret-i muvakkatade veya katiyede olarak Bulgaristan haricinde ihtiyar-ı ikamet etseler bile bilcümle hukuk-i tasarrufiyelerinden istifade de devam edecekler ve bunları iltizama verebileceklerdir veya eşhas-ı sâlise marifetile idare ettirebileceklerdir.

Madde 12 : Terk edilen arazide kâin müstesna, mülhak, icareteynli, mukataalı, icare-i vahideli evkafa ve bir de âşar-ı vakfiyeye tıpkı kavanin-i Osmaniye ile muayyen oldukları üzere riayet olunacak ve bunlar icap edenler tarafından idare edilecek ve anlara müteferri usul-i idare evvel beevvel muhik bir taviz verilmedikçe tadil ve tağyir olunamayacaktır.

Memalik-i Osmaniyyede kâin müessesat-ı diniye ve hayriyenin arazi-i metrukede icare-i vâhide, mukataa ünvanile mevcut varidat-ı vakfiyesi ile hukuk-ı sairesine ve âşar-ı mevkufe ve sairesine ve evkaf-ı musakkafa ve gayr-ı musakkafa üzerindeki hukuka riayet olunacaktır.

Madde 13 : Zat-ı hazret-i padişahinin emval-i hususiye-i hümayunları ile hanedan-ı saltanat-ı seniye azâsının emval-i hususiyesi mahfuz ve baki kalacaktır. Zat-ı hazret-i padişahi ile hanedan-ı saltanat-ı seniye azası bunları vekilleri marifetiyle fûruht veya icar edebileceklerdir.

Hükümete ait emlâk-i hususiye hakkında aynı suretle muamele olunacaktır.

Emlâk-i mezkûrenin ahara devir ve ferağı takdirinde şerait-i mütesaviye mevcut ise Bulgar tebaası tercih olunacaktır.

Madde 14 : Tarafeyn-i akideyn mezarlıklara ve alelhusus meydan-ı harpte terk-i hayat eden asakirin medfenlerine riayet ettirmek üzere vilâyattaki memurlarına evamir ita etmeği taahhüt ederler.

Memurlar ecnebi toprağında metfun emvatın izamını almaktan bunların taallûkat ve ehbbasını menetmeyeceklerdir.

Madde 15 : Hükûmeteyn-i akideynden her birinin tebaası diğer hükûmet-i âkide memâlikinde kemafissabık serbestçe ikamet ve geşt-i gûzar edebilecektir.

Madde 16 : Bulgaristan hükûmeti imtiyazı Şark Şimendiferleri Kumpanyasına bahş ve ita olunmuş olan hattın terk olunan arazi dahilinde kâin kısmı için mezkûr kumpanyaya karşı mevcut hukuk ve tekâlif ve taahhüdatınca Hükûmet-i Osmaniye makamına kaim olacaktır.

Bulgaristan Hükûmeti mezkûr kumpanyaya ait olup kendi tarafından zapt edilmiş bulunan âlât ve edevat-ı müteharrike ile mevad-dı saireyi bilâtehir iade etmeği taahhüt eyler.

Madde 17 : Muahede-i hazıranın 11 inci, 13 üncü ve 16 ncı maddelerinin tefsir veya tatbikince zuhur edecek olan bilcümle ihtilâfat veya münazaat muahede-i hazıranın (3) numaralı melfufunu teşkil eden tahkimnameye tevfikân Lahey'de hakem usuliyile faslolunacaktır.

Madde 18 : Hududa müteallik protokol (1 numaralı melfuf) ile müftilere müteallik itilâfname (2 numaralı melfuf), tahkimname (3 numaralı melfuf), şimendiferler ile Meriç'e müteallik protokol (4 numaralı melfuf) ve onuncu maddeye müteallik beyanname (5 numaralı melfuf) muahede-i hazıraya raptolunmuş ve bunun cüz-i mütemmimini teşkil eylemekte bulunmuştur.

Madde 19 : Londra Muahedenamesinin mevad-dı anife ile fesh ve ilga veya tadil edilmiş olmayan ahkâmı Hükûmet-i Osmaniye ile Bulgaristan Kırallığı hakkında ipka olunmuştur.

Madde 20 : Muahede-i hazıra imza edilince derakap mevki-i icraya vaz olunacak ve buna müteallik tasdiknameler bugünden itibaren on beş gün zarfında teati kılınacaktır.

Tasdikan lilmekal tarafeyn murahhasları bunu imza ve mühürlerle tahtim etmişlerdir.

16-29 Eylül 1913 tarihinde iki nüsha olarak Dersaadette tanzim olunmuştur.

Devlet-i Aliye namına :

(İmza) : Talât

„ Mahmut

„ Halil

Bulgaristan namına :

(İmza) : Savof

„ Naçeviç

„ Toşef

1 NUMARALI MELFUF

1 Numaralı protokol

A) Tarafeyn-i âkideyn işbu muahedenin birinci maddesinde münderiç hudut tarifatına mülâhazat-ı âtiyenin ilâvesini tensip etmişlerdir;

1 — Hudut 1/200,000 mikyasındaki Avusturya erkân-ı harbiyesi haritasına tevfikân tarif edilmiş ve hudud-ı mezkûr güzergâhı işbu haritadan müstensah merbut kroki üzerine işaret olunmuştur.

Meriç'in kısmı süflâsı ile tabiine ait tarifât 1/50,000 mikyasındaki topoğrafya haritasına göre sebt ve kayıt edilmiş ve tarifât-ı mezkûre Mandıra'dan nehr-i mezkûr mansabına kadar olan hudud-ı kat'iyeyi irae eden kısm-ı mezkûrun mufassal ve mükemmel bir haritası üzerine geçirilmiştir.

2 — Yeni hududun haritası Osmanlı ve Bulgar zabitanından mürekkep muhtelit komisyonlar vasıtasıyla işbu hattın her iki cihetinden iki kilometre bir mesafe üzerinde ve 1/25,000 mikyasında tersim olunacak ve kat'î hudut bu harita üzerinde gösterilecektir. Bu komisyonlar üç şubeye taksim edilecekler ve âtiyüzzikir kısımlarda yani Bahrisiyah sahilinde Meriç ile Arda beyninde ve Arda ile "Mandıra" arasında kâin arazide aynı zamanda ameliyata iptidar eyleyeceklerdir.

İşbu ameliyattan sonra hat-tı hudut arazi üzerinde tatbik olunacak ve mezkûr muhtelit komisyonlar marifetiyle hudut üzerinde ehramlar inşa edilecek ve kat'î hududa müteallik protokollar komisyonlarca tanzim kılınacaktır.

3 — Hat-tı hududun tersimi sırasında komiserler hududun beri veya öte tarafında kalan arazi-i hususiye veya miriye'nin plânını ahzedeceklerdir.

İki hükûmet bu gibi arazinin işletilmesinden dolayı ileride tahaddüs edebilecek olan ihtilâatı men için ittihazı lâzım gelen tedabiri tetkik eyleyeceklerdir.

Şurası mukarrerdir ki bu hususta bir itilâf akit olununcaya değin eshab-ı emlak milklerinden kemafissabık serbestçe istifadeye devam edeceklerdir.

4 — Eski Osmanlı-Bulgar hududunun elyevm alâhalihî ipka olunan aksamı' hakkında tarafeynce mukaddema tanzim olunmuş olan protokoller meriyyülicra kalacaktır.

İşbu aksamda bulunan hudut işaretleri veya kuleler harap ve hasarzedede olmuş ise bunların tecdit veya tamirine iptidar olunacaktır.

5 — Tunca ile Meriç ve Arda nehirleri müstesna olduğu halde nehirlerle ırmaklara gelince hat-tı hudut bunların talveğini takip edecektir. Salifüzzikir üç nehre taallük eden hat-tı hudut protokolda tamamile gösterilmiştir.

B) Meriç'in mecrasında kâin adalara müteallik tahdid-i hudut muamelâtı bir komisyon-i mahsusa tevdi edilecektir.

Şurası da mukarrerdir ki iki hükûmet Meriç'in seyr-i sefaine salih bir hale ifrağı için vakt-i merhununda beyinlerinde akd-i itilâf etmeği taahhüt eylerler.

C) Her iki taraftaki Bulgar ve Müslüman ahalinin ve bir de onların bütün hudud-i müştereke boyunca nihayet on beş kilometroluk bir mıntaka dahilindeki emlakinin ihtiyarî olarak müteakabilen mübadelesini teshil hususunda iki hükûmet beyninde ittifak hasıl olmuştur. Mübadele köylerin tamamile mübadelesi suretinde vukubulacaktır.

Nefs-i kurâ ile etrafındaki emvalin mübadelesi iki hükûmetin himayesi tahtında ve mübadele olunacak köyler heyet-i ihtiyariyesinin iştirakile icra olunacaktır.

İki hükûmet canibinden tayin olunacak muhtelif komisyonlar mebhusun anı karyeler ile efrad-ı ahali beyninde mübadele-i emvale ve icab ederse bu mübadelâttan münbeis farkları tavize iptidar edeceklerdir.

İşbu protokol 16-29 Eylül 1913 tarihinde Dersaadet'te tanzim olunmuştur :

Devlet-i Aliye namına :

(İmza) : Talât

„ Mahmud

„ Halil

Bulgaristan namına :

(İmza) : Savof

„ Naçeviç

„ Toşef

2 NUMARALI MELFUF

Müftilere müteallik mukavelename

Madde 1 : Sofya'da bir baş müfti bulunacak ve müfti-i mumaileyh Bulgaristan'daki müftülerin şer-i şerife müteallik umur-ı mezhebiye ve hukukiye için makam-ı celil-i cenab-ı meşihatpenahî ve Bulgaristan mezahip nezaretiyle vukubulacak münasebatına vasatata eyleyecektir.

Baş müftü emr-i intihabı icra için suret-i mahsusada içtima edecek olan Bulgaristan'daki müftüler tarafından ve meyanından intihap kılınacaktır. Müftü vekilleri işbu içtima ancak müntehip sıfatiyle iştirak edeceklerdir.

Bulgaristan mezahip nezareti baş müftünün intihabını Sofya sefaret-i seniyesi vasıtasıyla makam-ı muallâ-yı cenab-ı meşihatpenahiye tebliğ edecek ve taraf-ı âli-i meşihatpenahiden müfti-i mumaileyhe bir menşur ve umur-ı memurisini ifa ve bu bapta kendisi dahi Bulgaristan'ın diğer müftülerine aynı mezuniyeti ita edebilmesi için bir mürasele gönderilecektir.

Baş müftü ahkâm-ı şer'iyeye dairesinde Bulgaristan müftülerinin muamelâtını ve müessesat-ı mezhebiye ve hayriye-i islâmiyeyi ve müessesat-ı mezkûre hademe ve mütevellilerini nezaret ve teftişi altında bulundurmaya hakkını haiz olacaktır.

Madde 2: Müftüler Bulgaristan müslüman müntehipleri tarafından intihap olunur.

Baş müftü intihap olunan müftünün şer'an matlup olan kâffe-i evsafı cami olup olmadığını bittahkik muvafık bulunduğu halde iftaya mezuniyeti havi mumaileyh namına menşur itası

lüzumunu bâb-ı meşihata iş'ar eder ve müfti-i cedide bu suretle istihsal olunacak menşur ile beraber ahali-i müslime beyninde icra-yı ahkâm-ı şer'iyeye için mezuniyeti havi icap eden müraseleyi ita eyler.

Müftüler daire-i memuriyetleri dahilinde ve lüzum görülen mahallerde işbu mukavelenamede muayyen vazaifi mahalli müftülerinin doğrudan doğruya nezareti altında olarak ifa-yı vazife etmek üzere müftü vekilleri tayinini teklif edebilirler şukadar ki bu intihabı baş müftüye tasdik ettirmeleri meşruttur.

Madde 3 : Baş müftü ile müftülerin ve müftü vekillerinin ve bir de onların iklâmındaki memurin ve müstahdiminin maaşatı Bulgaristan Hükûmeti tarafından tesviye olunacak ve bu maaşlar onların vak' ve haysiyetleri ve mevkilerinin derece-i ehemmiyeti nazar-ı itibare alınarak ana göre tayin edilecektir.

Baş müftülük teşkilâtı baş müftü tarafından tanzim edilecek bir nizamname ile tayin olunacaktır.

Baş müftü ile müftüler ve müftü vekilleri ve bir de bunların maiyetleri memurları Bulgar memurinine kavanin ve nizamatin bahş ve temin ettiği kâffe-i hukuku haiz olacaklardır.

Madde 4 : Müftülerle vekillerinin azli memurin-i hükûmet hakkındaki kanuna tevfikân vukubulacaktır.

Baş müftü veya tevkil ve terhis edeceği memur bir müftünün veya bir müftü vekilinin azli hakkında tetkik-i ahval-i memurin komisyonunca karar verileceği zaman komisyon-ı mezkûrda bulunmağa davet edilecektir. Maahaza baş müftünün veya memurunun rey ve mütalâası meclis-i mezkûrda sırf mahiyet-i diniyeyi haiz olan şikâyatın takdirince esas teşkil edecektir.

Bir müftünün veya bir müftü vekilinin azli varakasında halefinin yevm-i intihabı dahi tayin kılınacaktır.

Madde 5 : Müftüler tarafından isdar olunan hüccet ve ilâmlar baş müftü tarafından tetkik olunacak ve baş müftü bunları ahkâm-ı şer'iyeye muvafık bulduğu takdirde tasdik ile mevki-i icraya konulmak üzere ait olduğu daireye tevdi edecektir.

Ahkâm-ı şer'iyeye adem-i tevafukundan dolayı tasdik edilmeyen hüccet ve ilâmlar bunları veren müftülere iade olunacak ve müteâllik oldukları işler ber nehc-i şer-i şerif yeniden tetkik ve fasl edilecektir. Ahkâm-ı şer'iyeye tevafuk etmediği anlaşılan veyahut bab-ı fetvaca tetkiki alâkadaran talep edilen hüccet ve

ilâmlar baş müftü canibinden makam-ı celil-i meşihat-ı ülyâya gönderilecektir.

Baş müftü tarafından veya makam-ı ulyâ-yı meşihatpenahi canibinden tasdik olunan hüccet ve ilâmlar Bulgar memurin-i âidesi tarafından mevki-i icraya vaz olunacaktır. Bu takdirde bu hüccet ve ilâmlara bulgarca bir tercümesi rapt edilecektir.

Madde 6 : Baş müftü icap ettiği takdirde nikâh, talâk, vasiyet, veraset, vasayet, nafaka ve saire mevad-dı şer'iyeye ile emval-i eytamın idaresine müteallik mesailde diğer müftülere vasaya ve tebliğat-ı muktaziye ifa edecektir. Bundan maada müfti-i mumaileyh masalih-i mebhuseye dair olan şikâyat ve müstediyaı tetkik ve ahkâm-ı şer'iyeye nazaran ne yapılmak lâzım geleceğini daire-i aidesine iş'ar eyleyecektir.

Müftüler nezaret ve idare-i evkaf ile dahi mükellef olduklarından baş müftünün başlıca vazائفinden biri de anlardan hesap talep etmek ve buna müteallik hesap defterleri hazırlamaktadır.

Evkaf hesabatına müteallik defatir türkçe tutulabilecektir.

Madde 7 : Baş müftü ve müftüler indelhace Bulgaristan'daki maarif-i umumiye meclislerini ve mekâtib-i islâmiyeyi ve medreseleri teftiş ve lüzum görülen mahallerde mektepler ihdası zmnında teşebbüsat-ı lâzıma icra edeceklerdir. Baş müftü lüzum varsa maarif-i umumiyet-i islâmiyeye müteallik umur ve masalih için daire-i aidesine müracaat edecektir.

Bulgaristan Hükûmeti Bulgar masarif-i umumiye kanuniyle tayin olunan nisbet dairesinde ve masarifi kendisine ait olmak üzere mekâtib-i iptidaiye ve rüşdiye-i islâmiyeyi tesis edecektir. Tedrisat türkçe olarak ve resmî programa tevfikân icra oluncak ve Bulgar lisanının tahsili mecburî olacaktır.

Tahsil-i mecburiye ve mualliminin adedile hukukuna müteallik bilcümle kavaninin cemaat-ı islâmiye heyet-i tedrisiyesine tatbikine devam olunacaktır. Bu müesseseler heyet-i tedrisiyesile memurin ve müstahdimin-i sairesinin maaşatı Bulgar müessesat-ı heyet-i tedrisiyesi hakkında cari olan aynı şerait dairesinde olarak Bulgar hazinesi tarafından tesviye olunacaktır.

Nüvap yetiştirmek üzere bir müessese-i mahsusa dahi tesis edilecektir.

Madde 8 : Nüfus-ı kesire-i islâmiyeyi cami olan her bir mahal veya şehirde evkaf işleri ve tedrisat-ı umumiye-i rüştiye ile mükellef bir cemaat-ı islâmiyenin intihabına iptidar edilecek ve bu cemaatın şahsiyet-i maneviyesi kâffe-i ahvalde ve bilcümle memurin-i hükûmetçe tanınacaktır.

Her bir mahallin evkafı oradaki cemaat-ı islâmiye tarafından kavanin ve ahkâm-ı şer'iyeye tevfikân idare olunacağı cihetle cemaat-ı mezkûrenin şahsiyet-i maneviyesi evkaf-ı mezkûrenin sahibi ad ve itibar olunacaktır.

Umumî müslüman mezarlıkları ile cevami kurbinde kâin mezarlıklar cemaat-ı islâmiyeye ait emval-i vakfiye zümresine ithal olunacak ve cemaat-ı mezkûre bunları kendi istedikleri veçhile ve kavaid-i hıfzıssihhaya tevfikân istimal eyleyeceklerdir.

Emval-i vakfiyeden hiç biri ait olduğu cemaata bedeli tesviye olunmadıkça hiç bir veçhile istimlâk olunamaz.

Bulgaristan'da bulunan emlâk-i mevkufenin hüsn-i muhafazasına dikkat ve itina olunacak ve bir mecburiyet-i mübrimeye mübteni ve kavanin ve nizamat-ı meriyeye muvafık bulunmadıkça mebani-i diniye veya hayriyeden hiç biri hedm edilemeyecektir.

Esbab-ı mübrimedden naşi mebani-i mevkufeden birinin istimlâki icap ettiği takdirde bu binanın mebni bulunduğu mahalle nisbetle aynı kıymeti haiz diğer bir arsa irae edilmedikçe ve bir de binanın bedeli tesviye olunmadıkça buna teşebbüs olunmayacaktır.

Esbab-ı mübrimeye mebni istimlâk olunacak olan emval-i mevkufenin kıymetleri olarak tayin olunacak mebalîğ mebani-i vakfiyenin tamir ve termimine tamamen sarf ve tahsis olunmak üzere cemaat-ı islâmiyeye tevdi ve teslim kılınacaktır.

Madde 9 : İşbu mukavelenamenin imzasından itibaren altı ay müddet zarfında Bulgaristan Hükûmeti tarafından baş müftünün dahi bihakkın dahil olacağı bir komisyon-ı mahsus tayin olunacak ve bu komisyon zaman-ı teşekkülünden itibaren üç sene müddet zarfında mütevelliler veya anlara mensup ashab-ı hukuk taraflarından vukubulacak metalibi tetkik ve tahkik vazifesiyle mükellef bulunacaktır.

Komisyonun mukarreratını kendilerince mucib-i hoşnudî addetmeyecek olan alâkadarın mahakim-i aide-i mahalliyeye müracaat edebileceklerdir.

İşbu protokol 16-29 eylül 1913 tarihinde iki nüsha olarak Dersaadet'te tanzim olunmuştur.

Devlet-i Aliye namına :

(İmza) : Talât

„ Mahmut

„ Halil

Bulgaristan namına :

(İmza) : Savof

„ Naçeviç

„ Toşef

3 NUMARALI MELFUF

Tahkimnâme

Madde 1: Bir taraftan Hükümet-i Osmaniye ve diğer taraftan Bulgaristan kiralığı arasında bugünkü tarihle akdolunan muahedenamenin on yedinci maddesi ahkâmı veçhile bir ihtilâf veya münazaa tahaddüs ettiği takdirde işbu ihtilâf veya münazaa âtiyüzzikir ahkâm mucibince Lahey hakem mahkemesine havale edilecektir.

Madde 2: Müddei hükümet tahaddüs ettikçe Lahey hakem mahkemesine tevdi etmek fikrinde bulunduğu mesele veya mesaili müddeaaaleyh hükümete iş'ar edecek ve mesail-i mezkûre hakkında muhtasar ve fakat sarih izahat ita eyleyecektir.

Madde 3: Mesele veya mesail-i mezkûrenin tevdi edileceği hakem mahkemesi zirde beyan olunduğu veçhile tayin edilecek beş azadan mürekkep olacaktır.

Tarafeynden herbiri sürat-i mümkününe ile ve madde-i sabıkada beyan olunan iş'ar tarihinden itibaren iki mahı tecavüz etmiyecek bir müddet zarfında iki hakem tayin edecektir.

Hakem-alelhakem İsveç ve Norveç ve Felemenk kiralıkları meyanından intihap edilecektir. İşbu üç hükümdardan birinin intihabı emrinde ittifak hasil olmaz ise kur'a usulüne müracaat edilecektir. Müddeaaaleyh olan taraf iki aydan ibaret olan marüzzikir müddet zarfında hakemlerini tayin etmediği takdirde hakem mahkemesinin ilk yevm-i içtimainâ kadar bu hakemleri tayin edebilecektir. Bu müddetin mürurunda müddei olan taraf hakem-alelhakemi intihap edecek olan hükümdarı tayin ve

irae eyleyecektir. Mezkûr hakem-alelhakemin intihabından sonra mahkeme hakem-alelhakem ile müddei canibinden müntahap iki hakemden mürekkeb olarak makbul ve muteber olacak surette teşekkül edecektir.

Madde 4 : Beyinlerinde niza zuhur eden devletler ihtilâfat-ı düveliyenin suret-i muslihanede tesviyesine mahsus Lahey Mukavelenamesinin altmış ikinci maddesi ahkâmına tevfikan hakem mahkemesi nezdine kendi taraflarından memur müşavir ve avukatlar izam eyleyeceklerdir.

Hakem vazâifinin bir güne teahhüre duçar olmaması için işbu memur, müşavir ve avukatlar mezkûr taraflarca vakit ve zamanında tayin kılınacaktır.

Mamafih müddeaaaleyh olan taraf bundan imtina ederse hakkında gıyaben icra-yı muamele edilecektir.

Madde 5 : Hakem mahkemesi teşekkül ettikten sonra hakemler tarafından tayin edilecek olan bir tarihte ve hakem-alelhakemin tayininden itibaren bir mah müddet zarfında Lahey'de içtima eyleyecektir. Usul-i muhakemeye ait olarak tahaddüs edebilecek olan ve işbu tahkimnamede musarrah bulunmayan kâffe-i mesailin 1907 tarihli Lahey Mukavelenamesi'nin mazmun ve müfâdına tevfikan hallinden sonra marüzzikir mahkeme içtima-ı âtisini tayin edeceği tarihe talik eyleyecektir.

Mamafih şurası mukarrerdur ki mahkeme mesail-i münaziünfiha hakkındaki müzakerata ne iki ay evvel ne de muhtıra-i mütekabilenin veyahut yedinci maddede musarrah müdafaaname-i mütekaile tevdiinden itibaren üç ayı mütecaviz bir zaman sonra iptidar edemeyecektir.

Madde 6 : Usul-i muhakeme-i hakemiye biri tahriren icra olunacak tetkikat ve diğeri tarafeynin mahkeme huzurundaki müdafaalarının şifahen tavzih ve teşrihinden ibaret olacak olan müzakerat olmak üzere muhtelif iki safhayı ihtiva eyleyecektir.

Mahkemece istimal edilecek ve mahkeme huzurunda istimaline müsaade olunacak yegâne lisan fransız lisanı olacaktır.

Madde 7 : Müdde-i olan taraf ikinci maddede musarrah tebliğ ve iş'ar tarihinden itibaren nihayet on mah zarfında müddeasını müspit olan mesele veya mesail-i münaziünfihaya ait bulunan evrakın kâffesini havi muhtıranın el yazısı ile yazılmış

veya tabedilmiş olan suretlerinden beş nüshasını hakem mahkemesi azasından herbirine ve otuz nüshasını dahi müddeaaaleyh olan tarafa tam olarak tevdi eyleyecektir.

Müddeaaaleyh olan taraf işbu tevdi keyfiyetinden nihayet on ay zarfında muhtıra-i mütekabilesinin el yazısı ile yazılmış veya tab edilmiş olan suretlerinden marüzzikir miktardaki nüshasını bunu müeyyit bilcümle evrak ile beraber mahkeme azasından herbiri ile müddei olan tarafa tam olarak tevdi edecektir.

Müddei olan taraf bir müdafaaname itası niyetinde olduğu halde bunu tevdi keyfiyetinden bir ay müddet zarfında hakem mahkemesi reisine iş'ar edecek ve bu iş'ar tarihinden itibaren nihayet dört ay zarfında muhtıraya müteallik aynı şerait dairesinde tevdi eyleyecektir. Müddeaaaleyh olan taraf kendi müdafaaname-i mütekabilini işbu iş'ar tarihinden itibaren beş ay zarfında ve muhtıra-i mütekabileye müteallik aynı şerait dairesinde ita edecektir.

Madde-i hazıra ile tayin olunan müddetler muvafık bir karara desteres olmak için tarafeynce müttefikan veya lüzum gördüğü takdirde mahkeme canibinden temdit edilebilecektir.

Fakat mahkeme kendi tarafından tayin olunan son müddetin inkizasından sonra tarafeyn canibinden kendisine ita edilecek muhtıra ve muhtıra-i mütekabilelerle evrak-ı saireyi nazar-ı itibare almayacaktır.

Madde 8 : Tarafeynden biri veya diğeri muhtıralarda veya yahut teati edilen diğeri evrakta sırf yedinde bulunup suretini rapt etmemiş olduğu bir vesika veya varakaya istinat veya telmih veya imâ eylerse diğeri taraf bunu talep eylediği takdirde vesika veya varakanın suretini nihayet otuz gün zarfında ana ita etmeğe mecbur olacaktır.

Madde 9 : Hakem mahkemesinin mesele veya mesail-i münaziünfihâ hakkındaki kararları işbu mesele veya mesaile müteallik olan müzakerata reisi tarafından nihayet verildikten sonra had-dı azamî olarak bir ay müddet zarfında ita edilecektir.

Madde 10 : Hakem mahkemesinin hükmü kat'î olacak ve bir güne teahhür vuku bulmaksızın tamamıyla icra edilecektir.

Madde 11 : Tarafeynden herbiri kendisine ait olan masarifle beraber mahkeme masarifini de seyyanen tesviye eyleyecektir.

Madde 12 : İşbu tahkimnamede musarrah olmiyan hususatin kâffesinde ihtilâfat-ı düveliyenin suret-i muslihanede fasl ve tesviyesine mahsus 1907 tarihli Lahey Mukavelenamesi ahkâmı işbu tahkimnameden münbais hakem usullerine de tatbik edilecek ve maazalik âkitler tarafından haklarında kuyud-ı ihtiraziye dermeyan edilmiş olan maddeler bundan müstesna olacaktır.

İşbu mukavelename 16-29 eylül 1913 tarihinde iki nüsha olarak Dersaadet'te tanzim edilmiştir.

Devlet-i Aliye namına :

(İmza) : Talât

„ Mahmut

„ Halil

Bulgaristan namına :

(İmza) : Savof

„ Naçeviç

„ Toşef

4 NUMARALI MELFUF

2 Numaralı protokol

Hudut güzergâhı Meriç nehrini ve Osmanlı ve Bulgar arazisinden geçen Mustafapaşa-Edirne-Dedeâğaç şimendifer hattını katettiği cihetle münasebat-ı ticariye ve sairenin en ufak mevaiden vikayesi için elyevm gerek Meriç nehri ve gerek marüzzikir şimendifer hattı üzerindeki muamelat-ı ticariye hakkında cari olan nizamât ile usul ve âdatın ve bir de elhalet-ü hazihi mer'î bulunan bilcümle rüsum ve tekâlif ile buna mümasil tekâlif-i sairenin tamamile muhafaza edilmesi ve marülbeyan nizamât ve usul ve âdat ve saire ile kabil-i telif olan kâffe-i teshilatın bahş olunması tarafeyn-i akideyn beyninde kararlaştırılmıştır. Hükûmeteyn-i müteakideyn ile salifüzzikir şimendifer ve nehir idareleri arasında evvelce bir itilâf akdolunmadıkça anlarca bir gûna tâdilât icra olunamayacaktır.

Ahkâm-ı salife şimendifer için ancak tarafeynden Bulgaristan kendi arazisinde adalar denizine bir iltisak hattı ve Devlet-i Aliye de denize müntehi bir hattı aynı zamanda inşa edecekleri güne kadar tatbik olunacaktır.

Şurası müstağni-i beyandır ki vakt-i hizada Bulgaristan nihayet on sene zarfında vücuda getirilecek olan hat-tı mebusun inşasına kadar gerek mezkûr şimendifer ve gerek nehir üzerinde efrad-ı cedide ile asakir, esliha, mühimmat mekûlat ve saire nakil ettirmekte muhtar olacaktır.

Hükümet-i Osmaniye icap eden tedabir-i teftişiyeyi ittihaz etmek hakkını daima haiz olacaktır.

Mamafih asakir ve sairenin işbu nakliyatına ancak bugünden başlamak üzere üç aydan itibaren iptidar olunacaktır.

İşbu protokol 16-29 eylül 1913 tarihinde iki nüsha olarak Dersaadet'te tanzim olunmuştur.

Devlet-i Aliye namına :

(İmza) : Talât
 „ Mahmut
 „ Halil

Bulgaristan namına :

(İmza) : Savof
 „ Naçeviç
 „ Toşef

5 NUMARALI MELFUF

Beyannâme

Muahedenamenin onuncu maddesi münasebetiyle hükümet-i Osmaniye tarafından terk olunan arazinin Bulgar kuva-yı askeriyesi tarafından işgalindenberi Bulgar hükümetinin hukuk-ı hükümransini tahdit fikrile efrada bazı hukukun terk ve ferağına asla muvafakat etmemiş olduğunu beyan eyler.

İşbu protokol 16-29 eylül 1913 tarihinde iki nüsha olarak Dersaadet'te tanzim olunmuştur.

Devlet-i âliye namına :

(İmza) : Talât
 „ Mahmut
 „ Halil

Bulgaristan namına :

(İmza) : Savof
 „ Naçeviç
 „ Toşef

Tasdiknameleri 29 eylül 1329 — 13 teşrinievvel 1913 tarihinde Dersaadet'de teati edilmiştir.